

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΤΟΜΟΣ Στ'.
ΑΡΙΘΜ. 14 (134).

Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἐτησίᾳ μὲν
φρ. χρ. 25 ἐξάμηρος δὲ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ Στ'.
τῇ 15/27. Ὀκτωβρίου 1890.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΔΕ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΔΕ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ.

Τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ ὀκτωβρίου συνεπληρώθη ἑκατονταετία ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λαμαρτίνου, δημοτελεῖς δὲ ἐτελέσθησαν ἐσχάτως ἑορταὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐν τῇ γενεθλίᾳ πόλει τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Ἀλφόνσος Δὲ Λαμαρτίνος ἐγεννήθη ἐν τῇ πόλει τῆς Γαλλίας Mâcon τῇ 21. ὀκτωβρίου 1790. Τὰ παιδικὰ του ἔτη διήγαγεν ἐν ἐξοχικῇ ἀπομονώσῃ ἐν τῷ μεγάρῳ Milly, ἐνθα μόνον τὸ γλυκὺ ὄμμα τῆς φιλοστόργου μητρὸς του καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου διέπλασαν καὶ ἐμόρφωσαν τὴν ἀθάνατον ψυχὴν του. Ὁ θόρυβος τοῦ μεγάλου ἐκείνου συμβάντος, τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, προσέβαλε μόνον μακρόθεν τὰ ὦτά του καὶ συνετάρραζεν αὐτόν. Ὁ παῖς ἔγεινεν ὄνειροπόλος καὶ βρεμβαστής καὶ διετελέσει τοιοῦτος μέχρι τῆς ὠριμωτέρας του ἡλικίας, καὶ ὅσον μάλιστα οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἀπεμάκρυνον αὐτόν ἀπὸ τοῦ παραχάδους βίου διὰ μακρῶν περιηγήσεων εἰς ξένους χώρας. Ὁ Rousseau, ὁ Bernardin de Saint-Pierre, ὁ Chateaubriand καὶ ὁ Ossian ὑπῆρξαν οἱ ἐξυπνήται τοῦ πνεύματός του, οἱ ὁδηγοὶ τῆς φαντασίας του, οἱ παιδαγωγοὶ τοῦ θρησκευτικοῦ του αἰσθηματος καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς του εὐφυΐας. Ἐδίδαξαν αὐ-

τὸν νὰ ζητῇ τὸν Θεὸν ἐν τῇ φύσει καὶ τὸ ἀπειρον ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ παρώρμησαν αὐτόν εἰς τὰ πρῶτά του ποιητικὰ δοκίμια. Οὕτω παρήχθησαν αἱ «Ποιητικαὶ μελέται» (Meditations poétiques), αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1820 καὶ διήγειραν τὸν ὑψιστον θαυμασμόν καὶ τὸν μέγιστον ἐνθουσιασμόν, ὥς ἀποκαλύψασαι νέον καὶ τέως ἀγνωστον κόσμον ποιήσεως. Ἡ αἰδὶς ἀξία τῶν περιφημῶν τούτων ἐλεγείων συνίσταται εἰς τὴν φυσικότητα καὶ ἀλήθειαν τῶν αἰσθημάτων, εἰς τὸ ἄμεσον καὶ αὐτόματον τῆς ἐκφράσεως, εἰς τὸ ἐγκάρδιον τοῦ ὕφους: ἀρεταί, ὧν ἐστερεῖτο τέως ἡ λυρική ποίησις τῶν Γάλλων. Μετὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ποιητικὸν δοκίμιον ἐδημοσίευσεν ὁ Λαμαρτίνος τῷ 1823 τὰς «Νέας μελέτας» (Nouvelles Meditations) τῷ δὲ 1830 τὰς «Ποιητικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀρμονίας» (Harmonies poétiques et religieuses). Ἐν τοῖς ὕμνοις καὶ ταῖς ᾠδαῖς

τῆς τελευταίας ταύτης, διτόμου συλλογῆς ἡ λυρική τοῦ Λαμαρτίνου ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὑψιστον αὐτῆς σημεῖον· τὸ ἐξ ἑτῆ βραδύτερον δημοσιευθὲν εἰδυλλιακὸν ἔπος «Jocelyn» ἀποτελεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν τελευταίαν μεγάλην ἐπιτυχίαν τοῦ Λαμαρτίνου ὡς ποιητοῦ. Ὁ «Jocelyn» (ἡ

ιστορία τοῦ βίου, τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν παθῶν ἐνὸς καθολικοῦ ἱερέως ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἐπαναστάσεως) ἐμελλε ν' ἀποτελέσῃ ἐν μόνον ἐπεισόδιον ἐνὸς μεγάλου ἐπικοῦ ποιήματος τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπερ ὁ Λαμαρτίνος ἐσχεδίαζε· ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν ἐπιδοκιμασίαν ἧς ἔτυχε τὸ δοκίμιον τοῦτο, οὐδὲν ἄλλο ἐτελείωσεν ὁ Λαμαρτίνος ἐκ τοῦ σχεδιασθέντος ἐκείνου μεγάλου ἔπους, εἰ μὴ ἐν μόνον ἀπόσπασμα, τὸ ἡττονος ἐπιδοκιμασίας ἀξιώθην ποίημα «La chute d'un ange» (Ἡ πτώσις ἐνὸς ἀγγέλου) (τῷ 1838).

Τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ βίου του ἀφιέρωσεν ὁ Λαμαρτίνος σχεδὸν ὁλοσχερῶς εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἀποῦ περὶ τὸ 1820 εἰσῆλθεν εἰς τὴν διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν, τῷ δὲ 1832 μέχρι 1834 περιηγήθη τὴν Ἀνατολὴν (τὰ ἀπομνημονεύματα καὶ τὰς ἐντυπώσεις του ἐκ τοῦ ταξιδίου τούτου ἐξέδθηκεν εἰς τὸ τετράτομον ἔργον του «Voyage en Orient», 1835), εἶτα δὲ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἀνήκεν εἰς τὴν συντηρητικὴν μερίδα τῆς βουλῆς, ἤρχισεν

ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1848 νὰ ἀναφαίνεται ὁσημέραι σφοδρότερος ἀντίπαλος τῆς κυβερνήσεως τοῦ Guizot καὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἡ ὑψηλετὴς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένη ἀλλ' ἤκιστα ἀξιόπιστος «Ἱστορία τῶν Γιρονδίνων» (Histoire des Girondins, 1847) συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν ἐκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ φεβρουαρίου (1848), καθ' ἣν ὁ Λαμαρτίνος ἐτέθη ἐξ αἴφνης ἐπὶ κεφαλῆς τῆς δημοκρατικῆς κινήσεως καὶ κατέστη ὁ περιφημότερος ἀνὴρ τῆς Γαλλίας. Μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 2. δεκεμβρίου 1852 ἀπεσύρθη ὁλοτελῶς ἀπὸ τῆς πολιτικῆς παλαίστρας καὶ ἐπεδόθη ὁλοσχερῶς εἰς τὴν συγγραφὴν βιβλίων, ἧτις ὅμως δυστυχῶς, ἐνεκα τῆς δυσχεροῦς οικονομικῆς του θέσεως, κατήντησε κοινὴ καὶ βεβιασμένη πολυγραφία. Ἐκ τῶν ἀναριθμήτων ἔργων, ἅτινα μετὰ μεγάλης σπουδῆς συνέγραφεν κατὰ τοὺς τελευταίους ἐκείνου χρόνους, ἀξίαι ἰδιαίτερας μνείας εἶναι αἱ «Confidences». Τῷ 1867 ἔλαβεν ὁ Λαμαρτίνος παρὰ τοῦ δημοσίου ἰσόβιον σύνταξιν, ἀπέθανε δὲ τῇ 1. μαρτίου τοῦ ἔτους 1869.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΕΤΑΙ Η ΚΛΕΙΩ.

(Συνέχεια.)

ΟΙΑΥΤΑΣ ἐπιστολάς λαμβάνομεν τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἐβδομάδος ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὀρίζοντος, πανταχόθεν ὅπου ὑπάρχουσιν Ἕλληνες καὶ ἀριθμοῦμεν ἐν αὐτοῖς συνδρομητάς. Εὐτυχῶς δὲν εἶνε πάσαι τοιαῦται, δὲν ἐμπερικλείουσιν πάσαι μορφήν, ἢ παράπονον ἢ ἀνυπομονησίαν, ἀλλὰ φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν καὶ εὐαρέστους εἰδήσεις, ὅτε μὲν μίαν ἐνθάρρυνσιν ἡθικὴν, ὅτε δὲ κατάλογον ὅλον ὀνομάτων, πόρισμα δραστηριωτάτης ἐνεργείας πρὸς διάδοσιν τῆς Κλειοῦς, ὅτε δὲ συνάλλαγμα ἀντιπροσωπεύον τὸ ἀντίτιμον δεκάδος συνδρομητῶν, ὅτε δὲ παρατήρησιν τινα ἀλλ' οὐχὶ μετ' ὀξυχόλου μεμψιμοιρίας ἐκφραζομένην, ἀλλ' ἀπορρέουσιν ἐξ ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸ φύλλον ἡμῶν, τὴν ὁποίαν ἀσπαζόμεθα ἀσμένως, καθ' ὅλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει, ἂν πεισθῶμεν ὅτι εἶνε συντελεστικὴ εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ ἔργου.

Ἄλλ' ἐκ τῆς ἐπιστολογραφίας ταύτης προκύπτει ἀριθλήως ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν φίλων ἡμῶν ἀγνοοῦσι πῶς προπαρασκευάζεται καὶ καταρτίζεται βαθμηδὸν ἡ Κλειώ. Φεῦ! δὲν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἔτοιμος, ὥς ἡ Παλλὰς πάνοπλος ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός· δέον νὰ κατεργάζεται κατὰ μικρὸν καὶ ἐπιμόχθως τὸν ἱστόν της ὥς ἡ ὑφάντρια τῶν τοίχων εἰς ἣν μετεμορφώθη ὑπὸ τῆς ἐξοργισθείσης Ἀθηνᾶς ἢ θυγάτηρ τοῦ Κολοφωνίου Ἰδμωνος, ἢ ὑπερήφανος Ἀράχνη. Τὴν μακρὰν καὶ περίπλοκον ταύτην ἐργασίαν θέλομεν ἀποπειραθῆ νὰ ἐκδέσωμεν ἐνταῦθα· θὰ παραστήσωμεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ὅλην τὴν ἀνέλιξιν τῆς Κλειοῦς, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὸ φύλλον εὐρίσκεται εἰσέτι δίκην ἐμβροῦ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν συντακτῶν μέχρις ἐκείνης καθ' ἣν ὁ διανομεὺς ἐλκύει τὸν κωδωνίσκον τῆς οἰκίας καὶ παραδίδει αὐτὸ δροσερόν, παρθενικὸν ὑπὸ τὸ χάρτινον αὐτοῦ περίβλημα.

Καὶ ἐν πρώτοις ἂς ὀμιλήσωμεν περὶ ἐργασίας τινὸς μακρᾶς καὶ πολυπλόκου, ἧτις δὲν φαίνεται, οὐδὲ μαντεύεται ὑπὸ τῶν πλείστων ἀναγνωστῶν, ἀλλ' ἡ ὁποία

ἔχει σχέσιν πρὸς πᾶν περιοδικόν, οἷαν τὰ θεμέλια πρὸς πᾶν οἰκοδόμημα, ἅτινα ἐπίσης δὲν φαίνονται· περὶ τῆς ἐπιστολογραφίας. Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀφορώσης εἰς τὴν διαχείρισιν, ἧτις ὑφ' οὗς ὅρους ἐκδίδονται τὰ ἑλληνικὰ περιοδικὰ ἀποτελεῖ κολοσσιαίαν καὶ πολλάκις λίαν ἀνιάραν ἐργασίαν, ὧραι μακραὶ καταναλίσκονται καθ' ἐκάστην εἰς τὸ γράφειν καὶ στέλλειν ἐπιστολάς. Ὅτε μὲν πρὸς ἓνα δύο, τρεῖς συνεργάτας ἐν Ἀθήναις ἢ ἀλλοῦ, ὅτε δὲ πρὸς δύο τρία τέσσαρα γερμανικὰ ἢ ἄλλα ἐκδοτικὰ καταστήματα περὶ παραχωρήσεως ξυλογραφικῶν ἐκμαγείων, ὅτε δὲ πρὸς διαφόρους πρὸς αἰτήσιν φωτογραφιῶν ἢ σημειώσεων διὰ τὰς ἐκάστοτε δημοσιευομένας προσωπογραφίας· πολλάκις διὰ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα, τὸ μᾶλλον ἀσήμαντον, ἀπαιτοῦνται ἐπανειλημμέναι ἐπιστολαί, ἐνίοτε μακραὶ ὥς ἄρθρα ἀξιοῦντα νὰ ρίψωσι τὸ ὑπουργεῖον. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν περιορίζεται ἕως ἐδῶ· οὐχὶ μόνον τὸ ἐκπορευόμενον καταναλίσκει καιρὸν ἀλλὰ καὶ τὸ εἰσερχόμενον· κλείομεν καὶ στέλλομεν πολλὰς ἐπιστολάς, ἀλλὰ πόσας ἀνοίγομεν καὶ ἀναγινώσκομεν! Δις ἢ τρεῖς τῆς ἡμέρας ὁ διανομεὺς ἔρχεται κατάφορτος· ἂν μεταξὺ τῶν ἄδλων τοῦ Ἡρακλέους δὲν ἀναφέρεται τι ἔχον σχέσιν πρὸς τὰς ἐπιστολάς, μόνη αἰτία εἶνε ὅτι οὔτε ἡ γραφὴ ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ οὔτε τὸ γραμματόσημον· ἂν ἐξαρέσωμεν τὰς ἐνδιαφερούσας ἐπιστολάς, πόσαι ἄλλαι διανύουσιν ἑκατοντάδας μιλίων ὅπως μᾶς διατυπώσωσιν μίαν θεωρίαν, ὅπως μᾶς διδάξωσι πῶς πρέπει νὰ ἐκδίδωμεν τὸ φύλλον ἡμῶν, ἢ μᾶς ψυθυρίσωσιν ἐν παράπονον! . . .

Ἴδου ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἐπιστολὴ τῆς ἀξιολύτου δεσποινίδος Ἀννης Σ. Μ. Βεβαίως ἠθέλομεν ἀπαντήσῃ προθύμως εἰς τὴν αἰτησίαν της, ἀλλὰ τί μᾶς ἠρώτησε; ἡ ἐρώτησις της γεγραμμένη ἐπὶ τεμαχίου χάρτου, ἔχοντος διαστάσεις φύλλου σιγαροχάρτου, παρέπεσε· ἂν τοῦλάχιστον μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων τὰ ὅποια μᾶς γράφει ἔγραφε καὶ δύο λέξεις περὶ τῆς ἐρωτήσεώς της! ἀλλὰ